

ATCERIES:

1. Lai latvāņu apkarošanā varētu strādāt ar herbicīdiem, uz kuru iepakojuma ir atzīme, ka tas ir II klases augu aizsardzības līdzeklis, to iegādei un lietošanai ir nepieciešama apliecība par augu aizsardzības līdzekļu pielietošanas zināšanu minimuma apguvi. Minēto apmācību un atestāciju veic Valsts augu aizsardzības dienesta reģionālo nodaļu inspektori visā Latvijā. Ja uz iepakojuma ir atzīme, ka tas ir III klases augu aizsardzības līdzeklis, iegādei un lietošanai apliecība nav nepieciešama.

2. Latvāņu apkarošanas darbus ieteicams veikt grupās, un obligāti jālieto darba aizsardzības līdzekļi: šķidrums necaurļaidīgs specapgērbis, gumijas zābaki un aizsargcimdī, seja pilnībā nosepta ar masku, jābūt aizsargbrillēm.

3. Veicot latvāņu apkarošanas darbus, līdzī jāņem ūdens cimdu, aizsargtērpa un roku nomazgāšanai. Beidzot darbus, cimdu, kombinezons un izmantotās tehnikas noskalošana ar ūdeni jāveic ļoti pārdomāti, lai novērstu nejausū latvāņa sulas saskari ar atklātām ķermeņa daļām.

NEPIEĻAUSIM LATVĀŅU TĀLĀKU IZPLATĪBU!

Katra zemes īpašnieka pienākums ir cīnīties ar latvāņu izplatību savā zemes īpašumā.

Vides ministrija sadarbībā ar citām institūcijām ir izstrādājusi Latvāņu izplatības ierobežošanas programmu 2006. - 2012. gadam, kurā paredzēts atbalstīt šīs invazīvās sugas apkarošanu. Programmas mērķis ir ieviest koordinētu latvāņu ierobežošanas sistēmu valstī. Tiek plānots, ka valsts atbalsts auga iznīcināšanai būs nepieciešams 6 gadus un prasīs kopumā 15 miljonus latu. Latvāņu izplatības ierobežošanas koordinētas zinātniskās darbības un procesa uzraudzības nodrošināšanai izveidota speciāla Ekspertu padome.

Sagatavoja:

Fotogrāfijas: Aigars Oļukalns

Bukleta publicēšanu finansē:

atbalsta:

Dizains: Wind Design Studio
Poligrāfija: Apgāds Mantojums

Šis buklets ir nodrukāts uz otrreizējās pārstrādes papīra.

Bīstamais iebrucējs – LATVĀNIS

KĀ NOKĻUVIS LATVIJĀ?

Latvāņi ir no citām zemēm ievesti, agresīvi augi, kuri spējīgi izkonkurēt Latvijas vietējās augu sugas. Lauku zemju un ceļmalu neapsaimniekošanas dēļ, latvānis aktīvi pārgājis savvaļā, kļūstot par nevēlamu un agresīvu nezāli. Tas gan degradē Latvijas tradicionālo ainavu un bioloģisko daudzveidību, gan apdraud mūsu veselību. Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi*) sugas botāniskais apraksts pirmo reizi sastādīts 1944. gadā un tā dzimtene ir Kaukāza reģions. Latvānis Latvijā ievests 1948. gadā kā lopbarības kultūraugs. Lielās biomasas dēļ latvāni plānoja izmantot skābbarības ražošanai. Tomēr no latvāņa izmantošanas lopbarībā vēlāk atteicās, jo mājlopu pienam un gaļai tika konstatēta augam raksturīgā anīsa smarža, kā arī dēļ nepieciešamajiem daudzajiem darba drošības pasākumiem.

KĀ ATPAZĪT?

Parasti Sosnovska latvānis sasniedz 4 m augstumu. Lapas plūksnaini šķeltas (līdz 1 m garumam). Ziedi balti, sakārtoti saliktā čemurā (līdz 50 - 75 cm diametrā). Sēklas ienākas augusta beigās vai septembra sākumā. Viens augs veido apmēram 20 tūkstošus sēklu, atsevišķiem šīs sugas pārstāvjiem to skaits var pārsniegt pat 100 tūkstošus. Augsnē tās saglabā dzīvotspēju vairākus gadus. Latvāņu populācijas visvairāk veidojas un izplatās upju un citu ūdensteču krastos, jo ūdens straume ļoti efektīvi veic sēklu izplatīšanu.

KAPĒC JĀUZMANĀS?

Latvāņi ir bagāti ar fotodinamiski aktīvām vielām, un, nonākot uz ādas saules ultravioleto staru ietekmē, tās izraisa smagus apdegumus, niezi, plankumainus vai svītrains apsārtumus, kā arī ādas pietūkumu un čūlas.

No tiešas saskares ar latvāņu sulu ir jāizvairās visās tā attīstības stadijās arī tad, ja nav tiešu saules staru.

Tā kā pieskaršanās augam pati par sevi nav sāpīga un uzreiz neizraisa apdegumus, gan bērni, gan pieaugušie turpina darbības ar augiem, neapzinoties iespējamās sekas.

KĀ PALĪDZĒT?

Sniedzot pirmo palīdzību pēc saskares ar latvāņiem, cietušais pēc iespējas ātrāk ir jāizved no latvāņu audzes. Ja ar šūnsulu ir samitrināts apģērbs, tad no tā ir jāatbrīvojas. Jānodrošina brīva elpošana. Āda, kura saskārusies ar latvāni, jāmazgā ar ūdeni un ziepēm, pēc tam jāšargā no tiešas saules staru iedarbības vismaz 48 stundas. Cietušajam jādzēr daudz šķidruma. Ja apdedzinātajās vietās veidojas pūšļi, kā arī, ja auga sula nonākusi acīs, noteikti jāgriežas pie ārsta.

BĪSTIES LATVĀŅA!

KĀ APKAROT?

Galvenais uzdevums ir novērst latvāņu sēklu izplatīšanos un veicināt to bojā eju. Latvāņu apkarošanai var izmantot dažādus paņēmienus, bet šajos procesos obligāti jālieto darba aizsardzības līdzekļi (aizsargtērps, cimdi utt.)

Latvāņus var ierobežot ar sekojošām metodēm:

- 1. Ķīmiskie paņēmieni** paņēmieni ir latvāņu ierobežošana ar glifosāta tipa herbicīdiem vai lietojot aplikācijas metodes. Herbicīdi var būt ekoloģiski bīstami, tāpēc to lietošana pieļaujama platībās, kuras nav ūdens baseinu vai bišu dravu tuvumā, kā arī neatrodas īpaši aizsargājama sugu atradņu vai biotopu tiešā tuvumā.
- 2. Mehāniskie paņēmieni** ir dažādi augsnes apstrādes veidi; mulčēšana (augu noseģšana), savlaicīga un vairākkārtēja applaušana, kā arī ziedu čemura nogriešana, lai novērstu sēklu nogatavošanos un izplatību.
- 3. Citas metodes** ir latvāņu ierobežošana ar noganišanu vai sējot zaļmēslojuma vai zaļbarības kultūraugus, pēc tam tos attiecīgi vai nu iearot augsnē, vai nopļaujot.
- 4. Kompleksie paņēmieni** ir iepriekšminēto metožu savstarpējas kombinācijas. Tie dod vislabāko, visātrāko, ekoloģiski un ekonomiski pieņemamāko efektu.

Sekmīga Sosnovska latvāņu ierobežošana prasa ilgstošu un mērķtiecīgu darbu un finansu līdzekļu ieguldījumu. Panākumus gūst tikai tad, ja latvāņu ierobežošānu veic savlaicīgi, kompleksi un sistemātiski visā piesārņotajā teritorijā.